

İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmen ve Yöneticilerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Fehmi DEMİR¹, Ahmet ŞAHİN², Lazgin YEŞİLMEN³, Rıdvan AYDIN⁴

¹Dr. Öğr. Üyesi, Sıirt Üniversitesi, demirfehmi72@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4111-0700>

²Okul Müdürü, Batman Milli Eğitim Müdürlüğü, abmedsabinim@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3184-6415>

³Müdür Yardımcısı, Batman Milli Eğitim Müdürlüğü, lazginMat@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4978-1720>

⁴Müdür Yardımcısı, Batman Milli Eğitim Müdürlüğü, 83ridvanaydin@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3829-8255>

Geliş Tarihi/Received: 30.06.2021 Kabul Tarihi/Accepted: 29.04.2022 e-Yayın/e-Printed: 30.06.2022

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2022.184>

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, ilkökuller ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılıklarını tespit ederek, örgütsel bağlılıklarının bazı değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Araştırmada, genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma evreni, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Batman il merkezindeki resmi ilkökuller ve ortaokullarda görev yapan öğretmen ve okul yöneticileridir. Örneklem seçiminde oranlı eleman örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma, 151'i ilkökuller, 218'i ortaokuldan olmak üzere toplam 369 öğretmen ve okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak "Örgütsel Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Bulguların sunumunda kişisel veriler ortalama, yüzde ve frekans ile gösterilmiştir. Bağımsız değişkenlerin farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ve tek yönlü varyans analizi ile çözümlenmiştir. Verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ilkökuller ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyi "orta düzeyde katılıyorum" olarak tespit edilmiştir. Öğretmen ve yöneticilerin en fazla bağlılık gösterdikleri örgütsel bağlılık boyutu içselleştirme ve en az bağlılık gösterdikleri örgütsel bağlılık boyutu da uyum olduğu ortaya çıkmıştır. İlkokuller ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyinin cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, mesleki tecrübe, okuldaki görev süresine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ancak öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılıkları okuldaki göreve göre yöneticilerin lehine ve okul türüne göre de ortaokulların lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel bağlılık, ilkökuller, ortaokuller, öğretmenler, okul yöneticileri

The Examination of Organizational Commitment Levels of Teachers and Administrators in Primary Education Institutions in Terms of Some Variables

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the organizational commitment of teachers and administrators in primary and secondary schools regarding the school, and to determine whether their organizational commitment differs in terms of some variables. The general survey model was used in the research. The population of the research is the teachers and school administrators working in official primary and secondary schools in the city center of Batman in the 2020-2021 academic year. In the selection of the sample, proportional simple random sampling technique was used. The research was carried out with a total of 369 teachers and school administrators, 151 of whom are from primary schools and 218 from secondary schools. "Organizational Commitment Scale" was used as a data collection tool in the study. In the study, personal data are shown with average, percentage, and frequency. Whether the independent variables differed or not was analyzed by t-Test and Anova (F) Test. SPSS program was used in the analysis of the data. According to the results of the research, the level of organizational commitment of teachers and administrators in primary and secondary schools was determined as "I agree at a moderate level". It was determined that the dimension that teachers and administrators showed the most commitment was internalization and the least commitment was adaptation. In the study, it was determined that the organizational commitment level of teachers and administrators in primary and secondary schools did not differ according to gender, marital status, educational status, professional experience, tenure at the school. However, it was revealed that the organizational commitment of teachers and administrators differed significantly in favor of the administrators according to the task at the school and in favor of secondary schools according to the school they worked at.

Keywords: Organizational commitment, primary school, secondary school, teacher, school administrators

1. GİRİŞ

Örgütlerin önemle üzerinde durduğu konulardan biri çalışanların örgüte bağlılığıdır. Çalışanların verimli çalışması örgütün amaçlarına daha hızlı ulaşmasına katkıda bulunmaktadır. Bu açıdan çalışanların örgütte kalması, kendini örgütün değerli bir elemanı olarak görmesi, işinden ve çalışma ortamından memnun olması, örgütün amaç ve değerlerine bağlanması örgüt için önem kazanmaktadır. Örgütlerin çalışanlarını güçlü bir bağla örgüte eklemesi, çalışanların örgüt için çaba içinde olmalarını sağlaması ve örgütsel işleyişte sürece katmaları, örgütün amaçları açısından hayati bir değeri bulunmaktadır. Bu çerçevede çalışanların örgütsel bağlılık düzeyinin ortaya konulması ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

Örgütler, ortak amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelen insanlardan oluşan toplumsal oluşumlardır. Örgütlerin varlıklarını sürdürebilmesi, çalışanların yeterli bilgi ve beceriye sahip olması ve sorumluluklarını yerine getirmeleriyle yakından ilgilidir (Akar, 2014). Ancak çalışanların sahip oldukları bilgi, beceri kadar işe ve çalışma ortamına yönelik olumlu tutum sahibi olmaları da önemlidir. İşgörenlerin çalıştıkları kuruma ilişkin yaklaşımları, hem örgütün verimliliğine hem de gelişimine etki etmektedir. Bu açıdan örgüt çalışanlarının işleri için yeterli bilgi ve birikime sahip olmaları kadar işlerine güdülenmiş olmaları da gerekmektedir (Balay, 2014). İş görenlerin kurumlarına karşı gösterdikleri ve yerine getirdikleri bu yükümlülük, bağlılık olarak ifade edilmektedir (Balay, 2000). Örgütsel bağlılık, çalışanların kendilerini çalıştığı kurumla özdeşleştirerek kurumlarından ayrılmak istememeleri ve kurumun başarılı olabilmesi için çaba göstermeleridir. Bu çaba, çalışanların mensup olduğu örgüte karşı hissettiği bağın gücü ve düzeyi ile yakından ilişkilidir (Akar, 2014).

Örgütsel bağlılığı yüksek çalışanlar, görevlerini yerine getirmede ve örgütsel hedeflere ulaşmada daha fazla çaba sarf etmektedirler. Ayrıca örgütsel bağlılığı yüksek olan çalışanlar, örgütle olumlu ilişkiler kurmakta ve örgütte daha uzun süre kalmaktadırlar. Bundan dolayı örgütler, üyelerinin bağlılık düzeylerini daha fazla artırmak istemektedirler (Bayram, 2005). Çünkü örgütsel bağlılığı yüksek çalışanlara sahip örgütler, hem küresel rekabet ortamında sürdürülebilir rekabet avantajına sahip olabilir hem de varlıklarını devam ettirebilirler (Sürücü ve Maslakçı, 2018).

Okullar, toplumun eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuş örgütlerdir (Demirtaş, 2010). Buralarda eğitimin amaçları ve ilkeleri doğrultusunda öğrencilere bilgi, beceri ve davranışlar kazandırılmaktadırlar (Balci, 2005). Etkili eğitimin gerçekleştirilmesinde ve okulun amaçlarına ulaşmasında örgütsel bağlılık, önemli göstergelerden biridir (Gedik ve Üstüner, 2017). Okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerinin öğretmen ve yöneticiler tarafından gerçekleştirildiği göz önüne alındığında öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığı ve iş doyumunu önem arz etmektedir. Özellikle yöneticilerin, öğretmenleri karar alma süreçlerine katmasının öğretmenlerin örgütsel bağlılığı ve iş doyumunu üzerinde olumlu etki yapacağı beklenmektedir (Balay, 2014).

Eğitim hizmeti okul örgütü tarafından verilmektedir. Öğrencilerin iyi yetişmesi, güçlü okul kültürüne bağlıdır. Eğitim örgütünde, örgütün ürünü insan olduğundan örgütsel davranışlar önem taşımaktadır (Çelik, 2012). Okulda, okulun amaçlarını gerçekleştirecek, havasını ve yapısını koruyacak iç öge okul yöneticileridir. Bunun yanında okul sisteminin stratejik parçalarından bir diğeri de öğretmenlerdir. Öğretmenlerle okul yöneticileri arasındaki ilişkiler, okulun çalışma ortamını ve motivasyonunu etkiler (Bursalıoğlu, 2010). Okulun amaçlarını gerçekleştirebilmesi yönetici, öğretmen ve diğer personelin yüksek düzeyde güdülenmiş olmaları ve okullarına bağlılık davranışı göstermeleri ile mümkündür (Dağlı ve Gençdal, 2018). Öğretmenlerin okulla ve görevleriyle özdeşleşmiş olması okulun daha etkili olmasına katkıda bulunmaktadır (Çağlar ve Çınar, 2020).

Öğretmen ve yöneticilerin çalıştıkları okullara yönelik tutum ve davranışları, nitelikli eğitimin en önemli etkenlerinden biridir. Bunun yanında okula bağlılık, öğretmen ve yöneticilerin daha üretken, verimli ve sorumlu hareket etmelerine katkıda bulunmaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde Türkiye’de öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılıklarının incelendiği çeşitli araştırmalar olduğu görülmektedir (Akan ve Kılıç, 2019; Akar, 2015; Ateş ve Bulaç, 2018; Bayraktar ve Uzunpınar, 2020; Bozkurt ve Yurt, 2013; Çoban ve Demirtaş 2011; Çolakoğlu, Ayyıldız ve Cengiz, 2009; Dağlı ve Gençdal, 2018; Gören ve Sarpkaya, 2014; Korkmaz ve Arabacı, 2013; Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıoğen 2010; Nayır, 2013; Özkaya ve Dilek, 2010; Polat ve Yavuz, 2021; Sabancı, Emiroğlu ve Düztepe, 2018; Şahin ve Kavas, 2016; Tekben ve Koşar, 2019; Uğraşoğlu ve

Çağanağa, 2017; Yorulmaz ve Çelik, 2016). Bu çalışmalarda ilköğretim okulları ile ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin, müdürlerin, öğretmen ve müdürlerin örgütsel bağlılıklarının incelendiği görülmektedir. Ancak 2012 yılından itibaren bağımsız birer kurum haline gelen ilkokul ve ortaokullarda çalışan öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılıklarının bir arada incelendiği çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu açıdan, okullarda, eğitim öğretim ile ilgili çalışanların örgütsel bağlılıklarının ortaya konulmasının bütünsel bir bakış sağlayacağı ve alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Bu araştırma, ilkokuldaki ve ortaokuldaki öğretmen ve yöneticilerin kurumlarına yönelik örgütsel bağlılık düzeylerini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Elde edilen sonuçların hem kurum yöneticilerine hem de bu konuda politika geliştireceklere bilimsel veri sağlaması beklenmektedir. Araştırmanın bu kapsamda alana katkıda bulunması beklenmektedir. Bu çerçevede araştırmanın amacı ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algılarını tespit ederek, örgütsel bağlılıklarının bazı değişkenlere göre değişip değişmediğini belirlemektir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt sorulara cevap aranmıştır.

1. İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyleri nedir?
2. İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığa ilişkin algıları cinsiyet, medeni durum, mesleki tecrübe, okulda çalışma süresi, öğrenim durumu, çalıştığı okul ve okuldaki görevine göre farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, “çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan düzenlemelerdir” (Karasar, 2010, s. 79). Bu çerçevede Batman ili merkez ilçesindeki ilkokul ve ortaokullarda çalışan öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığını tespit etmek amacıyla evrenden bir örneklem seçilerek araştırma gerçekleştirilmiştir.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Batman ili merkez ilçesindeki resmi ilkokul ve ortaokullarda çalışan öğretmen ve yöneticilerdir. Araştırma verileri 2020-2021 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde toplanmıştır. Araştırma yapıldığı tarih itibarıyla Batman il merkezindeki ilkokullarda 1941, ortaokullarda ise 2937 öğretmen ve yönetici görev yapmaktadır. Balcı (2015), farklı büyüklüklerdeki evrenler için kuramsal örneklem büyüklüğünü hesaplayarak (s.108), 5000 kişilik bir evrende, %95 kesinlik düzeyi ile örnekleme dâhil edilecek kişi sayısını, 356 olarak tespit etmiştir. Bu doğrultuda çalışma evrenindeki eleman sayısı 5000'e yakın olmasından dolayı 356 öğretmen ve yöneticinin örnekleme dâhil edilmesi hedeflenmiştir.

Araştırmada oranlı eleman örnekleme tekniği kullanılmıştır. Karasar'a (2010) göre bu örneklem için önce evren belirli değişkenlere göre alt evrenlere ayrılır. Daha sonra bu evrenlerin her birinden, bütün evren içindeki pay oranında örnekleme dâhil edilecek eleman miktarı belirlenir. Yapılan hesaplama sonucunda oranlı eleman örnekleme tekniği uygun olarak 142 kişinin ilkokuldan 214 kişinin de ortaokuldan örnekleme dâhil edilmiştir. Aynı hesaplama göre örnekleme 125 öğretmen ve 17 yönetici ilkokuldan; 188 öğretmen ve 26 yönetici de ortaokuldan alınmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilere ilişkin bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin veriler

Değişken		F	%	Değişken		F	%
Cinsiyet	Erkek	191	52	Medeni durum	Bekâr	218	59,1
	Kadın	177	48		Evlî	151	40,9
Çalışılan okul	İlkokul	151	40,9	Okuldaki Görev	Öğretmen	318	86,2
	Ortaokul	218	59,1		Müdür Yardımcısı	36	9,8
Öğrenim Durumu	Lisans	338	91,6		Müdür	15	4,1
	Yüksek lisans	31	8,4	Mesleki tecrübe	0-5 yıl	166	45
Okulda çalışma süresi	1-3 yıl	211	57,2		6-10 yıl	99	26,8
	4-6 yıl	101	27,4		10-15 yıl	51	13,8
	7-9 yıl	43	11,7		16-20 yıl	31	8,4
	13 yıl ve üzeri	14	3,8		21 yıl ve üzeri	22	6

2.2. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada Balay'ın (Balay, 2000) doktora tezinde geliştirip kullandığı “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama aracının kullanılması için araştırmacıdan e-mail ile izni alınmıştır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde ölçeğin cevaplanmasına ilişkin yönergeyle birlikte kişisel bilgilerle ilgili yedi, ikinci bölümde de örgütsel bağlılık ile ilgili 27 soru yer almaktadır. Örgütsel bağlılık sorularında katılımcıların tepkilerini belirlemek için hiç katılmıyorum (1), az katılıyorum (2), orta düzeyde katılıyorum (3), çok katılıyorum (4) ve tam katılıyorum (5) seçeneklerinden oluşan beşli likert derecelendirme ölçeği kullanılmıştır.

Ölçek uyum, özdeşleşme ve içselleştirme olmak üzere üç boyut altında 27 maddeden oluşmaktadır. Balay (2000), Örgütsel Bağlılık Ölçeği'nin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarını faktör düzeyinde uyum için ,79, özdeşleşme için ,89 ve içselleştirme için de ,93 olarak tespit etmiştir. Araştırmada toplam güvenilirlik katsayısı ise belirtilmemiştir. Bu çalışmada da Örgütsel Bağlılık Ölçeği'ne ait Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hem alt boyutlar hem de tüm ölçek için ayrı ayrı olarak tekrar hesaplanmıştır. Buna göre güvenilirlik katsayısı uyum için ,72 özdeşleşme için ,88 içselleştirme için ,92 ve tüm ölçek için ,82 olarak tespit edilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri elektronik ortamda toplanmıştır. Veri toplama aracı elektronik ortamda hazırlanarak il merkezindeki bütün okulların öğretmen ve yöneticilerine, okullardaki bazı öğretmenler veya okul yöneticileri aracılığıyla ulaştırılmıştır. Veri toplama aracının açıklama kısmında araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu ve katılımcıların istedikleri anda araştırmadan herhangi bir neden göstermeksizin çekilebilecekleri belirtilmiştir. Ayrıca açıklamada, toplanan verilerin üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı ve sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağı vurgulanmıştır. Veri toplama süreci 20 gün sürmüştür. Bu süre sonunda 369 öğretmen ve yönetici araştırmaya dâhil olmuştur.

2.4. Verilerin analizi

Verilerin analizine geçmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediklerini kontrol etmek amacıyla normallik ve homojenlik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ve -2 aralığında (George ve Mallery, 2010) olduğu verilerin tüm boyutlarda normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesinden dolayı veri analizinde parametrik testler uygulanmıştır.

Örgütsel bağlılığın farklılaşp farklılaşmadığı tespit etmek için iki alt gruptan oluşan değişkenlerde t-testi, ikiden fazla alt gruptan oluşan değişkenlerde ise ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA analizi sonucuna göre farklılığın anlamlı çıktığı değişkenler, Post Hoc testlerinden LSD testi kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak bağımsız değişkenlere ait verilerin gösterilmesinde yüzde, frekans bilgileri; bağımsız değişkenlerdeki farklılaşma da t-testi ve ANOVA testleri kullanılmıştır. Verilerin karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi ,05 olarak alınmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümünde araştırmanın alt problemleri kapsamında yöntem bölümünde açıklanan teknikler kullanılarak ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

3.1. İlkokul ve Ortaokullardaki Öğretmen ve Yöneticilerin Örgütsel Bağlılık Düzeyi

Araştırmanın birinci alt problemi “İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyleri nedir?” olarak belirlenmiştir. İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyleri

Alt Boyut	\bar{X}	SS	Düzyey
Uyum	1,8208	,61585	Az katılıyorum
Özdeşleşme	3,0318	,86867	Orta düzeyde katılıyorum
İçselleştirme	3,5770	,71685	Çok katılıyorum

Toplam	2,8730	,43841	Orta düzeyde
--------	--------	--------	--------------

Tablo 2’de görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığa ilişkin algılarının genel ortalaması ($\bar{X}=2,87$) “orta düzeyde katılıyorum” olarak ortaya çıkmıştır. Tabloda görüldüğü gibi alt boyutlara ilişkin öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyleri uyum boyutunda ($\bar{X}=1,82$) “az katılıyorum”, özdeşleme boyutunda ($\bar{X}=3,03$) “orta düzeyde katılıyorum” ve içselleştirme boyutunda ($\bar{X}=3,58$) da “çok katılıyorum” düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen ve yöneticilerin en fazla bağlılık gösterdikleri örgütsel bağlılık boyutunun içselleştirme ve en az bağlılık gösterdikleri örgütsel bağlılık boyutunun da uyum olduğu ortaya çıkmıştır.

3.2. İlkokul ve Ortaokullardaki Öğretmen ve Yöneticilerin Örgütsel Bağlılık Düzeyi Cinsiyet, Medeni Durum, Öğrenim Durumu, Çalışılan Okul, Mesleki Tecrübe, Okuldaki Görev Süresi ve Okuldaki Görev Değişkenlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Araştırmanın ikinci alt problemi “İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığa ilişkin algıları cinsiyet, medeni durum, mesleki tecrübe, okulda çalışma süresi, öğrenim durumu, çalıştığı okul ve okuldaki görevine göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiştir. İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığa ilişkin algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen ve yöneticilerin cinsiyete göre örgütsel bağlılıkları

Alt boyut	Grup	N	\bar{X}	ss	t testi		
					t	sd	p
Uyum	Erkek	192	1,8477	,044	,874	367	,384
	Kadın	177	1,7917	,046			
Özdeşleşme	Erkek	192	3,1074	,062	1,746	367	,082
	Kadın	177	2,9499	,066			
İçselleştirme	Erkek	192	3,6089	,053	,890	367	,374
	Kadın	177	3,5424	,053			

Tablo 3’te görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, uyum alt boyutu puan ortalamasına göre cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367] = ,874; p>,05$). Buna göre erkeklerin uyum alt boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=1,84$) kadınların uyum alt boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=1,79$) daha yüksektir. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 3’te görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, özdeşleşme alt boyutu puan ortalamasına göre cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=1,74;p>,05$). Her ne kadar erkeklerin özdeşleşme boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}=3,10$) kadınların özdeşleşme boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=2,94$) daha yüksekse de bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Ayrıca ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerinin örgütsel bağlılık algıları, içselleştirme alt boyutu puan ortalamasına göre cinsiyet değişkeninde farklılık göstermemektedir ($t[367]=,874 p>,05$). Buna göre erkeklerin içselleştirme boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}=3,60$) kadınların içselleştirme faktörü puan ortalamasından ($\bar{X}=3,54$) daha yüksektir. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu üç bulguya göre örgütsel bağlılık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediği görülmektedir.

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığa ilişkin algılarının medeni duruma göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini ilişkin bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen ve yöneticilerin medeni durumuna göre örgütsel bağlılıkları

Alt boyut	Grup	N	\bar{X}	ss	t testi		
					t	sd	p
Uyum	Bekâr	218	1,8245	,612	,140	367	,889
	Evli	151	1,8154	,623			
Özdeşleşme	Bekâr	218	3,0413	,873	,251	367	,802
	Evli	151	3,0182	,865			
İçselleştirme	Bekâr	218	3,5317	,745	-1,461	367	,145
	Evli	151	3,6424	,671			

*P < 0.05

Tablo 4'te görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, uyum alt boyutu puan ortalamasına göre medeni durum değişkeninde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=,140$; $p>,05$). Buna göre bekârların uyum boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}=1,82$) evlilerin uyum boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=1,81$) daha yüksektir. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir.

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, özdeşleşme alt boyutu puan ortalamalarına göre medeni durum değişkeninde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=,251$; $p>,05$). Buna göre bekârların özdeşleşme boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,04$) evlilerin özdeşleşme boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=3,01$) daha yüksektir. Ancak bu fark çok yakın olduğundan istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tabloy 4'e göre ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, içselleştirme alt boyutu puan ortalamaları medeni durum değişkeninde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=1,46$; $p<,05$). Buna göre bekârların içselleştirme boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}=3,53$) evlilerin içselleştirme boyutu puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,64$) daha düşüktür. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığa ilişkin algılarının öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen ve yöneticilerin öğrenim durumuna göre örgütsel bağlılıkları

Alt boyut	Grup	N	\bar{X}	ss	t testi		
					t	sd	p
Uyum	Lisans	338	1,8070	,607	-1,428	367	,154
	Yüksek Lisans	31	1,9718	,699			
Özdeşleşme	Lisans	338	3,0255	,852	-,461	367	,645
	Yüksek Lisans	31	3,1008	1,05			
İçselleştirme	Lisans	338	3,5721	,700	-,434	367	,665
	Yüksek Lisans	31	3,6305	,888			

*P < 0.05

Tablo 5'te görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokuldaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, uyum alt boyutu puan ortalamaları öğrenim durumu değişkeninde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=1,42$; $p>,05$). Buna göre lisans mezunlarının uyum faktörü puan ortalaması ($\bar{X}=1,80$) yüksek lisans mezunlarının uyum boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=1,97$) daha düşüktür. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir.

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, özdeşleşme alt boyutu puan ortalamalarına göre öğrenim durumu değişkeninde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=,461$; $p>,05$). Buna göre lisans mezunlarının özdeşleşme boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}=3,024$) yüksek lisans mezunlarının özdeşleşme faktörü puan ortalamasından ($\bar{X}=3,10$) daha düşüktür. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel algıları, içselleştirme alt boyutu puan ortalamalarına göre öğrenim durumu değişkeninde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=1,46$; $p>,05$). Buna göre lisans mezunlarının içselleştirme boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,57$) yüksek lisans mezunlarının içselleştirme boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=3,63$) daha düşüktür. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir.

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algılarının görev yapılan okula göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen ve yöneticilerin çalışılan okula göre örgütsel bağlılıkları

Alt boyut	Grup	N	\bar{X}	ss	t testi		
					t	sd	p
Uyum	İlkokul	151	1,8477	,650	,697	367	,486
	Ortaokul	218	1,8022	,592			
Özdeşleşme	İlkokul	151	2,9843	,890	,875	367	,382
	Ortaokul	218	3,0648	,854			
İçselleştirme	İlkokul	151	3,4666	,723	-2,467	317,039	,014*
	Ortaokul	218	3,6535	,704			

*P < 0.05

Tablo 6’da görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, uyum alt boyutu puan ortalamasına göre çalışılan okul türünde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=,697$; $p>,05$). Buna göre ilkokuldaki öğretmen ve yöneticilerin uyum boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=1,84$) ortaokuldaki öğretmen ve yöneticilerin uyum boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=1,80$) daha yüksektir. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir.

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, özdeşleşme alt boyutu puan ortalamasına göre çalışılan okul türünde anlamlı farklılık göstermemektedir ($t[367]=,875$; $p>,05$). Buna göre ilkokuldaki öğretmen ve yöneticilerin özdeşleşme boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=2,98$) ortaokuldaki öğretmen ve yöneticilerin özdeşleşme boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=3,06$) daha düşüktür. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 6’da görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, içselleştirme alt boyutu puan ortalamasına göre çalışılan okul türünde anlamlı farklılık göstermektedir ($t[367]=2,46$; $p<,05$). Buna göre ilkokuldaki öğretmen ve yöneticilerin içselleştirme alt boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,46$) ortaokuldaki öğretmen ve yöneticilerin içselleştirme alt boyutu puan ortalamasından ($\bar{X}=3,63$) daha düşüktür. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algılarının mesleki tecrübeye göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen ve yöneticilerin mesleki tecrübeye göre örgütsel bağlılıkları

Kıdem	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
0-5 yıl	166	2,898	,444	Gruplar arası	,889	4	,222		
6-10 yıl	99	2,812	,416	Grup içi	69,84	364	,192		
11-15 yıl	51	2,948	,456	Toplam	70,73	368		1,159	,329
16-20 yıl	31	2,808	,452						
20 yıl ve üzeri	22	2,881	,428						

Tablo 7’de görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, mesleki tecrübeye göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=1,159$; $P<,329$).

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algılarının okuldaki görev süresine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen ve yöneticilerin okuldaki görev süresine göre örgütsel bağlılıkları

Süre	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
1-3 yıl	211	2,854	,469	Gruplar arası	,381	3	,127		
4-6 yıl	101	2,873	,406	Grup içi	70,35	365	,193	,659	,578
7-9 yıl	43	2,928	,391	Toplam	70,73	368			
13 yıl ve üzeri	14	2,986	,314						

Tablo 8’de görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, okuldaki görev süresine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=,659$; $P<,578$).

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algılarının okuldaki görev türüne göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen ve yöneticilerin okuldaki göreve göre örgütsel bağlılıkları

Görev	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
Öğretmen (1)	318	2,836	,433	Gruplar arası	3,90	2	1,948			
Müdür Yardımcısı (2)	36	3,032	,419	Grup içi	66,83	366	,183	10,67	,00*	1-2,3
Müdür (3)	15	3,285	,313	Toplam	70,73	368				

* $P < 0.05$

Tablo 9’da görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları, okuldaki görev türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=10,668$; $P<,05$). İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algılarının hangi görev türleri arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre öğretmenlerin örgütsel bağlılığa yönelik algılarının

($\bar{X}=2,84$), müdür yardımcılarının ($\bar{X}=3,03$) ve müdürlerin ($\bar{X}=3,26$) algılarından daha düşük olduğu bulunmuştur.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma ilkököl ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin okullarına ilişkin örgütsel bağlılık algılarının tespit edilmesi ve örgütsel bağlılıklarının bazı değişkenlere göre değişip değişmediğinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu bölümde araştırmanın alt soruları kapsamında elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar sunulmaktadır. Araştırma bulgularına göre ilkököl ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyleri uyum alt boyutunda “az katılıyorum”, özdeşleşme alt boyutunda “orta düzeyde katılıyorum”, içselleştirme alt boyutunda “çok katılıyorum” ve genel olarak da “orta düzeyde katılıyorum” düzeyinde ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgusuna benzer şekilde Balay, Kaya ve Karadaş (2017) ile Kavrayıcı ve Ağaoglu (2020) da öğretmenlerin örgütsel bağlılık algılarını uyum boyutunda düşük, özdeşleşme boyutunda orta, içselleştirme boyutunda ise yüksek düzeyde bulmuşlardır. Nayır (2013) da yöneticilerin örgütsel bağlılığın uyum boyutuna ilişkin maddelere hiç katılmadıklarını ya da az katıldıklarını, özdeşleşme boyutuna ilişkin maddelere çok katıldıklarını ve içselleştirme boyutuna ilişkin maddelere tamamen ya da çok katıldıklarını tespit etmiştir. Bu bulgu, öğretmen ve yöneticilerin örgütle özdeşleşip örgütü içselleştirmelerine rağmen örgüte uyum göstermediklerini göstermektedir. Balay’a (2000) göre uyum, bireyin örgüte yüzeysel bağlılığını göstermektedir. Ancak özdeşleşme ve içselleştirme, bireyin örgütle psikolojik olarak bütünleşme arzusunu göstermektedir. Dolayısıyla araştırma sonucuna göre öğretmen ve yöneticilerin çalıştıkları okullarla yüzeysel ilişkilerden ziyade derinlikli ve samimi ilişkiler geliştirdiği söylenebilir. Sabancı, Emiroğlu ve Düztepe (2018), milli eğitim müdürlüklerindeki çalışanların, Yorulmaz ve Çelik (2016) de ilkökullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık algılarının orta düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Dağlı ve Gençdal (2018) ise ilkökuldaki öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin genel olarak “kararsızım” düzeyinde olduğunu bulmuşlardır. Ancak Şahin ve Kavas (2016), öğretmenlerin örgütsel bağlılıkların yüksek düzeyde olduğunu bulmuşlardır.

Araştırmada ilkököl ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algılarının cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, çalışılan okul, mesleki tecrübe, okuldaki görev süresi ve okuldaki göreve göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre ilkököl ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Dağlı ve Gençdal (2018), Uğraşoğlu ve Çağanağa (2017) ile Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıoğen (2010) öğretmenlerin cinsiyetine göre örgütsel bağlılık algılarında anlamlı bir farklılaşma olmadığını bulmuşlardır. Ancak Akan ve Kılıç, (2019), Aksanaklı ve İnandı (2018), Çoban ve Demirtaş (2011), Mathieu ve Zajac (1990) ile Angle ve Perry (1981) yaptıkları araştırmalarda araştırma bulgusunun aksine cinsiyete göre örgütsel bağlılıkta anlamlı bir farklılaşma olduğunu tespit etmişlerdir. Tümkaya ve Ulum (2019) da bekar öğretmenlerin evli öğretmenlere göre daha fazla örgütlerine bağlandıklarını bulmuştur. İnsan örgütleri, çok sayıda faktörden etkilendiği değerlendirildiğinde araştırmalardaki farklı sonuçların araştırmaların yapıldığı evren ve örneklemelerden kaynaklandığı söylenebilir. Dolayısıyla araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre örgütsel işleyişte iyileştirmeler yapmak isabetli olabilir. Ancak iyileştirmelerin örgüte özgü olmasına dikkat edilmelidir.

Araştırmanın bir başka bulgusuna göre ilkököl ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları medeni duruma göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgusuna benzer bulguyu Aksanaklı ve İnandı (2018) ile Günce (2013) de tespit etmişlerdir. Söz konusu araştırmalarda da öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık algıları medeni duruma göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ancak araştırma bulgusunun aksine Gören ve Sarpkaya (2014), Nayır (2013) ile Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıoğen (2010), öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarının medeni durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını bulmuşlardır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulguya göre ilkököl ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Akan ve Kılıç (2019) ile Uğraşoğlu ve Çağanağa (2017) da öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Ancak Dağlı ve Gençdal (2018); Bozkurt ve Yurt

(2013); Nayır (2013); Çolakoğlu, Özkaya ve Dilek (2010) ile Ayyıldız ve Cengiz (2009) ise bu bulgudan farklı olarak öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre örgütsel bağlılık algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını bulmuşlardır.

Araştırmada ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin mesleki tecrübeye göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Her ne kadar yüksek mesleki kıdemden daha fazla örgütsel bağlılık sağlayacağı beklenmişse de mesleki tecrübenin öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılığını farklılaşmamasına ortam sağlamıştır. Benzer şekilde Akan ve Kılıç (2019), Uğraşoğlu ve Çağanağa (2017), Akyol, Atan ve Gökmen (2013), Günce (2013) ile Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıoğan (2010) de öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin mesleki tecrübeye göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Ancak araştırma bulgusundan farklı olarak Polat ve Yavuz (2021), Gören ve Sarpkaya (2014) ile Nayır (2013) öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin hizmet süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını bulmuşlardır.

İlkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin okuldaki görev süresine göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgusunun aksine Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıoğan (2010) ile Polat ve Yavuz (2018) okuldaki çalışma süresine göre öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğunu tespit etmişlerdir. Her ne kadar müdür ve müdür yardımcılarının okuldaki görev süresi dört yıl ile sınırlandırılmışsa da öğretmenler okulda uzun süre çalışabilmektedirler. Öğretmenlerin okulda uzun süre çalışmasını sağlayan faktörlerden birinin örgütsel bağlılık olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada da öğretmen ve yöneticilerin okuldaki görev süresi arttıkça örgütsel bağlılığının daha yüksek olacağı beklenmekteydi. Ancak beklenenin aksine anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmamıştır.

Araştırmanın son bulgusuna göre ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin okuldaki göreve göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre öğretmenlerin örgütsel bağlılık algılarının müdür yardımcısı ve okul müdürlerinin örgütsel bağlılık algılarından daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer bulguyu Gören ve Sarpkaya (2014) da bulmuşlardır. Ancak araştırma bulgusunun aksine Köybaşı, Uğurlu ve Ceylan (2017), anlamlı bir farklılaşma bulmamışlardır. Polat ve Yavuz (2021) ile Köylü'ye (2018) göre örgütü ilgilendiren konularda karar alma sürecine katılan öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları artmaktadır. Müdür ve müdür yardımcılarının, okulun sevk ve organizasyonunda karar alma sürecinde daha çok yer almaları beklenmektedir. Dolayısıyla bu sonuç, okul müdür ve müdür yardımcılarının okul ile ilgili daha çok sorumluluk yüklenmiş olmalarından ve okulda daha fazla zaman geçirmelerinden kaynaklanmış olabilir. Dolayısıyla daha fazla aidiyet hissetmiş olabilirler.

Bunun yanında ilkokul ve ortaokullardaki öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyleri, çalışılan okul türüne göre uyum ve özdeşleşme alt boyutlarında anlamlı bir şekilde farklılaşmazken içselleştirme alt boyutunda ortaokul öğretmen ve yöneticilerin lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Köybaşı, Uğurlu ve Ceylan (2017), ortaöğretim öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada öğretmenlerin örgütsel bağlılığının okul türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını tespit etmişlerdir. Ancak Çağlar ve Çınar (2020), ilkokullarda çalışan öğretmenlerin örgütsel bağlılığının ortaokullarda çalışan öğretmenlerin örgütsel bağlılığından daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Sınıf öğretmenleri görevleri gereği yıl boyunca tek bir sınıfın eğitim öğretiminden sorumludurlar. Her ne kadar nöbeti ve komisyonlarda görev yapsalar da genel olarak aldıkları sınıfın öğrencileri ve eğitimine odaklanmaktadırlar. Bundan dolayı araştırmanın bu sonucunun sınıf öğretmenlerinin aynı sınıfla sürekli ilgilenmesi ve okuldaki zamanlarının büyük çoğunluğunu kendi sınıfları ile geçirmesinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir. Öğretmen ve yöneticilerin örgüte uyumlarının ve örgütsel bağlılıklarının artırılmasına yönelik olarak okul yöneticileri ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından etkinlikler düzenlenerek öğretmen ve yöneticilerin aidiyet duyguları artırılabilir. Öğretmenlerin de okul yöneticileri kadar karar alma süreçlerine katılması ve sorumluluk yüklenmesi sağlanabilir. İlkokuldaki öğretmen ve yöneticilerin ortaokuldaki öğretmen ve yöneticilere göre içselleştirme boyutunda daha düşük puan aldıkları görülmüştür. Bunun için ilkokul yöneticileri okullarında olumlu bir örgüt iklimi oluşturulabilir ve ilkokul öğretmenlerinin, okuldaki karar alma süreçlerine daha çok rol almaları

sağlanabilir. Bunun yanında öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin neden orta düzeyde olduğu nitel olarak derinlemesine araştırılabilir. Araştırmada öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin okul müdürlerine göre daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

- Akan, D. ve Kılıç, M. E. (2019). Öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri ile okul etkililiği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *AKEV Akademi Dergisi*, 23(80), 123-136.
- Akar, H. (2015). Okul yöneticilerinin örgütsel bağlılıklarının incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8), 110-132.
- Aksanaklu, P. ve İnandı, Y. (2018). Okul yöneticilerinin örgütsel bağlılıkları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 937-955. doi:10.17860/mersinefd.469769
- Akyol, P., Atan, T. ve Gökmen, B. (2013). Beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 38-45.
- Angle, H. L., and Perry, J. L. (1981). An empirical assesment of organizational commitment and organizational effectiveness. *Administrative Science Quarterly*, 26(1), 1-14.
- Ateş, Ö. T. ve Bulaç, B. (2018). İlköğretim öğretmenlerinde motivasyon ve örgütsel bağlılığın demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(48), 1-30.
- Balay, R. (2000). *Özel ve resmi liselerde yönetici ve öğretmenlerin örgütsel bağlılığı* (Yayımlanamamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balay, R. (2014). *Yönetici ve öğretmenlerde örgütsel bağlılık*. (2. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Balay, R., Kaya, A. ve Karadaş, H. (2017). Pozitif okul yönetiminin öğretmenlerin örgütsel bağlılığına etkisi. *The Journal of Educational Reflections*, 1(1), 1-12.
- Balcı, A. (2014). *Etkili okul, okul geliştirme kuram, uygulama ve araştırma*. (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma*. (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bayraktar, H. V. ve Uzunpınar, H. (2020). Sınıf öğretmenlerinin örgütsel bağlılıklarının incelenmesi. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 2(3), 63-83. doi:10.46423/izujed.737931
- Bayram, L. (2005). Yönetimde yeni bir paradigma: Örgütsel bağlılık. *Sayıştay Dergisi*, 59, 125-139.
- Bozkurt, Ö. ve Yurt, İ. (2013). Akademisyenlerin örgütsel bağlılık düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(22), 121-139.
- Bursalıoğlu, Z. (2010). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. (15. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çağlar, Ç. ve Çınar, H. (2020). Okul müdürlerinin iletişim yeterliklerinin öğretmenlerin örgütsel bağlılığı üzerindeki etkisi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 157-170. doi: 10.19160/ijer.831956
- Çelik, V. (2012). *Okul kültürü ve yönetimi*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çoban, D. ve Demirtaş, H. (2011). Okulların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17(3), 317-348.
- Çolakoglu, Ü., Ayyıldız, T. ve Cengiz, S. (2009). Çalışanların demografik özelliklerine göre örgütsel bağlılık boyutlarında algılama farklılıkları: Kuşadası'ndaki beş yıldızlı konaklama işletmeleri örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 77-89.
- Dağlı, A., ve Gençdal, G. (2018). Öğretmenlerin örgütsel bağlılığa ilişkin algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(14), 164-175.
- Demirtaş, H. (2010). Okul örgütü ve yönetimi. R. Sarpkaya (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (ss.79-134) içinde (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık
- Gedik, A. ve Üstüner, M. (2017). Eğitim örgütlerinde örgütsel bağlılık ve iş doyumunu ilişkisi: Bir meta analiz çalışması, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 41-57.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A Simple guide and reference, 17.0 update*. Boston: Pearson Education India.

- Gören, T. ve Sarpkaya, P. Y. (2014). İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 40(40), 69-87.
- Günce, S. (2013). *İlköğretim okullarında örgütsel adalet ile örgütsel bağlılık ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi). Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Kavrayıcı, C. ve Ağaoglu, E. (2020). Öğretmenlerin mesleki kimlik algıları ve örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Başkent University Journal of Education*, 7(2), 409-427.
- Korkmaz, C. ve Arabacı, İ. B. (2013). İlköğretim ve ortaöğretim okulları öğretmenlerinin örgütsel vatandaşlık algıları. *İlköğretim Online*, 12(3), 770-783.
- Köybaşı, F., Uğurlu, C. T. ve Ceylan, N. (2017). Okullarda örgütsel bağlılık yaratan bir öncül olarak imaj. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 1-18.
- Köylü, D. (2018). *Öğretmenlerin karar alma sürecine katılım düzeylerinin örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Kurşunoğlu, A., Bakay, E. ve Tanrıoğen, A. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 101-115.
- Mathieu, J. E. and Zajac, D. M. (1990). A review and meta-analysis of the antecedents, correlates, and consequences of organizational commitment. *Psychological Bulletin*, 108(2), 171- 194.
- Nayır, F. (2013). İlköğretim okulu yöneticilerinin örgütsel bağlılık düzeyi. *İlköğretim Online*, 12(1), 179-189.
- Polat, İ. ve Yavuz, Y. (2021). Öğretmenlerin karara katılmaları ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 263-281.
- Sabancı, A., Emiroğlu, S. ve Düztepe, H. (2018). Milli eğitim müdürlükleri çalışanlarının örgütsel bağlılık düzeyleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(217), 111-130.
- Sürücü, L. ve Maşlakçı, A. (2018). Örgütsel bağlılık üzerine kavramsal inceleme. *International Journal of Management and Administration*, 2(3), 49-65. doi:10.29064/ijma.397853
- Şahin, R. ve Kavas, E. (2016). Örgütsel adalet ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkinin belirlenmesinde öğretmenlere yönelik bir araştırma: Bayat örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(14), 119-140. doi:10.21076/vizyoner.245975
- Taşkın, F. ve Dilek, R. (2010). Örgütsel güven ve örgütsel bağlılık üzerine bir alan araştırması. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 37-46.
- Tekben, İ. ve Koşar, D. (2019). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan müdürlerin kullandıkları etkileme taktikleri ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 987-1007. doi:10.17679/inuefd.596949
- Tümkiye, S. ve Ulum, H. (2019). Öğretmenlerde örgütsel bağlılığın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Bir metaanaliz çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 1103-1121. doi: 10.24106/kefdergi.2685
- Uğraşoğlu, İ. K. ve Çağanağa, Ç. K. (2017). Öğretmenlerin örgüte bağlılık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports and Science Education*, 6(4), 10-38.
- Yorulmaz, A. ve Çelik, S. (2016). İlkokulda öğretmenlerin örgütsel bağlılık, örgütsel sinizm ve örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 161-193. doi:10.23863/kalem.2017.60